

Aanvraag van Turkije inzake toetreding tot de Europese Unie

Resolutie van het Europees Parlement over de aanvraag van Turkije inzake toetreding tot de Europese Unie (COM(2002) 700 – C5-0104/2000 – 2000/2014(COS))

Het Europees Parlement,

- gezien de aanvraag die Turkije op 12 april 1987 overeenkomstig artikel 49 van het Verdrag betreffende de Europese Unie heeft ingediend inzake toetreding tot de Europese Unie,
- gezien de conclusies van het voorzitterschap van de Europese Raad van Kopenhagen (21-22 juni 1993), Florence (21-22 juni 1996), Luxemburg (12-13 december 1997), Cardiff (15-16 juni 1998), Keulen (3-4 juni 1999), Helsinki (10-11 december 1999), Santa Maria Da Feira (19-20 juni 2000), Nice (7-9 december 2000), Göteborg (15-16 juni 2001), Laken (14-15 december 2001), Sevilla (21-22 juni 2002), Brussel (24-25 oktober 2002) en Kopenhagen (12-13 december 2002),
- gezien het strategiedocument over de uitbreiding - Verslag over de vorderingen van de kandidaat-lidstaten op de weg naar toetreding (COM(2002) 700),
- gezien het geregeld verslag 2002 van de Commissie over de vordering van Turkije op de weg naar toetreding (SEC(2002) 1412),
- gezien de mededeling van de Commissie aan de Raad van 26 maart 2003 over de versterking van de toetredingsstrategie voor Turkije (COM(2003) 144),
- gezien het voorstel voor een besluit van de Raad van 26 maart 2003 inzake de beginselen, prioriteiten, tussentijdse doelstellingen en voorwaarden van het partnerschap voor de toetreding met Turkije,
- onder verwijzing naar zijn eerdere resoluties over Turkije,
- onder verwijzing naar de aanbevelingen die door de Gemengde Parlementaire Commissie EU-Turkije op 5 en 6 juni 2000 zijn aangenomen,
- onder verwijzing naar Besluit 2001/235/EG¹ van de Raad van 8 maart 2001 inzake de principes, over de beginselen, prioriteiten, tussentijdse doelstellingen en voorwaarden van van het partnerschap voor de toetreding met de Republiek Turkije,
- onder verwijzing naar het nationale programma van Turkije inzake overname van het acquis, dat op 19 maart 2001 door Turkije is goedgekeurd en op 26 maart 2001 aan de Commissie is gezonden,
- onder verwijzing naar het verslag van de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa van 13 juni 2001 inzake de naleving van de verplichtingen door Turkije,

¹ PB L 85 van 24.3.2001, blz. 13.

- onder verwijzing naar de conclusies van de bijeenkomst van de Associatieraad EU-Turkije van 16 april 2002,
 - onder verwijzing naar de besluiten van het Europees Hof voor de rechten van de mens,
 - gezien de resolutie van de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa van 23 september 2002 betreffende de uitvoering van de besluiten van het Europese Hof van de Mensenrechten door Turkije,
 - gelet op artikel 47, lid 1 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie buitenlandse zaken, mensenrechten, gemeenschappelijke veiligheid en defensiebeleid (A5-0160/2003),
- A. overwegende dat iedere EU-burger in zijn lidstaat dient te beschikken over soortgelijke rechten en plichten en dat alle burgers zich in de hele Unie beschermd moeten weten en erkend moeten weten tegen discriminatie en wangedrag door de overheid en dat derhalve de vervulling en eerbiediging van de politieke criteria van Kopenhagen een *conditio sine qua non* is voor het inslaan van de weg naar volledig lidmaatschap,
 - B. overwegende de conclusie van de Europese Raad van Helsinki waarbij Turkije de status heeft gekregen van land dat kandidaat is voor de toetreding tot de Europese Unie op basis van dezelfde toetredingscriteria die ook voor de andere kandidaatlanden gelden,
 - C. overwegende dat de Partij voor rechtvaardigheid en ontwikkeling (AKP) op 3 november 2002 met overgrote meerderheid de vervroegde parlementaire verkiezingen heeft gewonnen; dat de bevolking daarmee heeft laten zien dat zij ontevreden is met het optreden van vroegere regeringen, hetgeen nieuwe beweging impliceert in het overheidsbeleid; dat de AKP nu voor de moeilijke taak staat de wetshervormingen te implementeren en ook verdere hervormingen door te voeren en een goed functionerende democratische rechtsstaat tot stand te brengen, zonder dat daarbij het fundamenteel niet-confessionele staatsbestel van de Turkse staat ter discussie wordt gesteld,
 - D. overwegende dat de 10% kiesdrempel weliswaar een gefragmenteerd Parlement heeft voorkomen, maar dat aan dat doel het vertegenwoordigende karakter is opgeofferd gezien het feit dat het parlement slechts 55% van de stemmers vertegenwoordigt,
 - E. overwegende dat de onder een militair regime in 1982 goedgekeurde Grondwet het moeilijk maakt om de rechtsstaat en de fundamentele vrijheden te waarborgen, en dat Turkije door de opstelling van een nieuwe, op universele democratische waarden gebaseerde Grondwet haar keuze voor een democratisch rechtsstatelijk model tot uiting kan brengen;
 - F. overwegende dat Turkije in 2002 een aantal stappen heeft gezet in de richting van de criteria van Kopenhagen, met name middels het recente wetgevingspakket en de daaropvolgende uitvoeringsmaatregelen die betrekking hebben op een groot aantal prioriteiten, die in het partnerschap voor de toetreding zijn opgenomen; voorts overwegende dat deze hervormingen een aantal belangrijke beperkingen bevatten op de volledige uitoefening van grondrechten en fundamentele vrijheden,
 - G. overwegende dat bepaalde ontwikkelingen zoals de uitspraak van het Turkse

Constitutionele Hof ten aanzien van het verbod van de Partij van de Volksdemocratie (HADEP) en het verzoek van de hoofdofficier van justitie van het hof van beroep aan het Constitutionele Hof om een soortgelijke procedure te beginnen tegen de Democratische Volkspartij (DEHAP) aantonen dat er onvoldoende bereidheid is om in de praktijk de democratische grondrechten te waarborgen,

- H. overwegende dat de gevraagde veranderingen hervormingen vereisen die veel moet vergen alsmede volledige ratificatie van ondertekende conventies en een passende tenuitvoerlegging van wetswijzigingen; voorts overwegende dat de invoering van de hervormingen nog niet effectief is en dat de democratische hervormingen pas dan tot stand zijn gekomen als ze door de burgers als zodanig worden ervaren,
 - I. overwegende dat een fundamentele hervorming van het rechtsbestel van beslissende betekenis voor de democratisering van het land en erop wijzend dat de regering de afschaffing van de staatsveiligheidshoven heeft aangekondigd, hetgeen een belangrijke stap in deze richting zal vormen,
 - J. overwegende dat de hervormingen en de door Turkije aangegane investeringen in het democratiseringsproces in het voordeel zullen zijn van de burgers, zelfs onafhankelijk van de betrekkingen met de EU,
 - K. overwegende dat een eventueel lidmaatschap gestoeld moet worden op duidelijke en ondubbelzinnige criteria en dat de uitspraken en besluiten van de Europese Raad ten opzichte van Turkije in de loop van de laatste decennia inconsequenties vertonen,
 - L. overwegende dat een oplossing van de deling van Cyprus van wezenlijke betekenis is voor de betrekkingen tussen de EU en Turkije, en dat het Cyprus-plan van Kofi Anan, secretaris-generaal van de Verenigde Naties, door de Unie wordt gezien als de grondslag voor de toekomstige territoriale ordening van het eiland,
1. juicht de vanaf oktober 2001 in Turkije doorgevoerde hervormingen toe, met name omdat deze door de Turkse bevolking als een belangrijke verbetering worden ervaren en belangrijke uitingen zijn van de wil van Turkije vorderingen te blijven maken op weg naar de naleving van de criteria van Kopenhagen; spoort Turkije aan met de hervormingen door te gaan; is van mening dat de hervormingen beoordeeld moeten worden op grond van hun uitvoering; wijst erop dat de politieke bereidheid om de staatkundige hervorming voort te zetten, met name wat betreft de betrekkingen tussen staat en maatschappij en de toepassing van de rechten van de mens, van cruciaal belang is in het proces dat moet leiden tot het lidmaatschap van de EU;
 2. realiseert zich dat het hier gaat om een langdurig hervormingsproces waarbij Turkije voor beslissende keuzes wordt gesteld, en dat Europese hulp bij dit proces noodzakelijk zal zijn;
 3. erkent dat de politieke waarden van de Europese Unie voornamelijk zijn gebaseerd op de joods-christelijke en humanistische cultuur van Europa, maar dat er geen monopolie rust op de universele waarden als democratie, rechtsstaat, rechten van de mens en minderheidsrechten, de vrijheid van godsdienst en geweten, die zeer wel aanvaard en verdedigd kunnen worden door een land waarin de meerderheid van de bevolking moslim is, is derhalve van mening dat er geen principiële bezwaren bestaan tegen het EU-lidmaatschap van dit land;

4. constateert dat slechts ten dele is voldaan aan de uitvoering van de korte en middellange termijn prioriteiten, met name wat betreft de politieke criteria van Kopenhagen, zoals in het huidige partnerschap voor toetreding van Turkije (2001) zijn overeengekomen;
5. verwelkomt de eerder genoemde mededeling van de Commissie aan de Raad met name voor wat betreft de versterkte politieke dialoog en de politieke criteria;
6. dringt er bij de Turkse regering op aan zo spoedig mogelijk een helder routeplan en een helder tijdpad te overleggen voor de tenuitvoerlegging van de criteria van Kopenhagen als voorwaarde voor toekomstige verbeteringen inzake de hervorming van de Turkse staat;

Politieke criteria van Kopenhagen

Inrichting van de Staat

7. constateert dat het leger nog altijd een hoeksteenfunctie in de Turkse staat en samenleving vervult; constateert met spijt dat de te grote rol van het leger de evolutie van Turkije naar een democratisch pluralistisch systeem remt en pleit er voor dat Turkije profiteert van de huidige regering die over een grote steun in het parlement beschikt om een nieuw politiek en constitutioneel systeem te concipiëren, dat de beginselen van een seculier stelsel waarborgt zonder dat militairen de burgerlijke instituties overheersen, opdat de traditionele macht van de bureaucratie en het leger (de deep state) wordt teruggebracht tot vormen die in de lidstaten gebruikelijk zijn;
8. is van mening dat in het kader van de staatshervorming op termijn het functioneren van de Nationale Veiligheidsraad moet worden aangepast zodat de controle van de burgers op de militairen aansluit bij de praktijk in de lidstaten van de EU; realiseert zich dat de gewenste structuurverandering een zeer weerbarstige materie vormt;
9. stelt voor dat de militaire vertegenwoordigers zich terugtrekken uit burgerinstanties zoals de Hoge Raad voor onderwijs en de Audiovisuele Raad, om een volstreekte onafhankelijkheid van deze instanties te waarborgen; dringt er bij de Turkse autoriteiten krachtig op aan een volledige parlementaire controle op de militaire begroting in te voeren als onderdeel van de nationale begroting;
10. vindt dat een succesvolle staatshervorming mede af zal hangen van de mate waarin de regering erin slaagt anders om te gaan met de gevaren van fundamentalisme en separatisme, en een weerspiegeling is van de artikelen 13 en 14 van de grondwet van de Republiek Turkije; is van mening dat een ontspannen omgang met de islam en met godsdienst in het algemeen een verdere groei van antidemocratische tendensen, bijvoorbeeld van een intolerant en gewelddadig religieus extremisme, tegengaat;
11. benadrukt dat de gevraagde veranderingen zo fundamenteel zijn dat ze een nieuw op te stellen Grondwet vereisen, die expliciet is gebaseerd op democratische grondslagen, waarbij met name de individuele en minderheidsrechten in balans komen met de collectieve rechten conform de gebruikelijke Europese standaarden, zoals o.a. is verwoord in het Europees Verdrag tot de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en het Kaderverdrag ter bescherming van nationale minderheden;

12. juicht de voornemens toe van premier Erdogan om een nieuwe grondwet op te stellen, met nadruk op de democratische rechtsstaat en pluralistische, participerende democratie;
13. vindt dat ook de Turkse opvatting van de natie en de seculiere staat gebaseerd moet zijn op tolerantie en non-discriminatie van religieuze gemeenschappen en minderheidsgroeperingen; is van mening dat het opstellen van een nieuwe grondwet de implementatie van deze beginselen zal vergemakkelijken;
14. verzoekt de regering en het parlement van Turkije, desgewenst met medewerking van de Commissie en het Europees Parlement, het publiek debat te stimuleren over de karakteristieken van de staat in relatie tot de politieke waarden van de EU, mede in het kader van de uitkomsten van de Conventie, om zodoende het democratisch bewustzijn van de burgers te versterken; vraagt aan de Turkse autoriteiten en aan de Commissie informatiecampagnes te organiseren om de kennis van de Turkse burger omtrent de Europese Unie en de verplichtingen voortvloeiende uit het lidmaatschap, alsmede de kennis van EU-burgers omtrent Turkije, te vergroten;
15. onderstreept dat ter versterking van het democratische karakter van de maatschappij een actief maatschappelijk middenveld onmisbaar is; vindt dat de instelling van vrije maatschappelijke organisaties op economisch, sociaal en cultureel terrein gestimuleerd en door de overheid bevorderd moet worden; benadrukt de waarde van een volwaardig tripartiet overleg tussen overheid en sociale partners;
16. is tevens van mening dat de bevolking nauwer bij de besluitvorming kan worden betrokken en het beleid beter op de behoeften kan worden afgestemd door bepaalde overheidstaken te decentraliseren naar lagere verkozen overheden, voorzien van de nodige controle om transparantie te verzekeren;

Rechtsstaat en democratie

17. dringt bij de Turkse autoriteiten aan op versterking van het beginsel dat het internationale recht voor het nationale recht gaat, als sprake is van aanzienlijke afwijkingen met betrekking tot de eerbiediging van de mensenrechten en de rechtsstaat; is van mening dat deze maatregel noodzakelijk is om Turkije in staat te stellen zich aan te passen aan de in de lidstaten van de Europese Unie heersende normen; wijst op de wijziging van de Turkse grondwet die de erkenning van de uitspraken van het Europese Hof voor de rechten van de mens impliceert;
18. bevestigt het in zijn resolutie van 26 september 2002 over het Internationaal Strafhof (ICC)¹ ingenomen standpunt dat het statuut van Rome door alle lidstaten en kandidaat-lidstaten is geratificeerd als een fundamenteel onderdeel van het democratische model en waardensysteem van de Europese Unie, en verzoekt Turkije onverwijld het proces van toetreding tot het statuut van het Internationaal Strafhof op gang te brengen; is van mening dat dit een fundamenteel element is in de betrekkingen tussen Turkije en de EU; wijst erop dat Turkije het enige lid van de Raad van Europa is dat dit statuut nog niet heeft ondertekend;

¹ P5_TA(2002)0449.

19. betreurt dat Turkije zeer lang getalmd heeft met het uitvoeren van de besluiten van het Europese Hof van de Mensenrechten (ECHR) waarop de Parlementaire Assemblee van de Raad van Europa middels een resolutie op 23 september 2002 heeft aangedrongen (onder meer met betrekking tot de zaak Loizidou vs. Turkije); roept de Turkse en de Europese officieren van Justitie en rechters op ervaringen uit te wisselen teneinde het Turkse rechtssysteem in harmonie te brengen met het gangbare Europese systeem; verzoekt de Commissie en de Raad van Europa de in het najaar van 2002 gestarte uitwisselingsprogramma's voort te zetten en met andere trainingen uit te breiden;
20. verlangt de onmiddellijke vrijlating van de gevangenen die op grond van hun overtuiging zijn opgepakt en hun straf uitzitten in Turkse gevangenissen wegens niet-gewelddadige uitspraken; is tevreden over de hervormingen die voorzien in heropening van zaken die in strijd zijn met het Europese Verdrag inzake de rechten van de mens en fundamentele vrijheden; juicht in dit verband toe dat de rechtszaak tegen mevrouw Leyla Zana, winnares van de Sacharov-prijs, en tegen drie andere voormalige afgevaardigden van de Partij van de Democratie (DEP) die al negen jaar gevangen zitten is heropend; verlangt een eerlijk nieuw proces en hun onmiddellijke voorlopige invrijheidstelling;
21. onderstreept het belang van een onafhankelijke en competente rechterlijke macht; eist van de Turkse autoriteiten dat zij krachtige en consequente maatregelen nemen om de kwaliteit van het rechtstelsel en de kwalificaties van de rechters te verbeteren, die een grote verantwoordelijkheid dragen bij de creatie van een nieuwe rechtscultuur ten dienste van de burger door te streven naar een correcte interpretatie en toepassing van de wettelijke voorschriften op elk niveau (plaatselijk, regionaal, nationaal); dringt er bij Turkije op aan deel te nemen aan het AGIS-kaderprogramma van de Commissie (2003-2007), met name met betrekking tot opleidingsprojecten voor mensen die in juridische beroepen werkzaam zijn en voor rechtshandavingsambtenaren;
22. is ingenomen met het door de Turkse regering aangekondigde voornemen om een grondige hervorming van het rechtstelsel in te voeren en o.a. de staatsveiligheidshoven af te schaffen en dringt er bij de regering op aan haar wetgeving betreffende bestrijding van terroristische misdrijven op één lijn te brengen met de besluiten van de Europese Unie en op dit vlak naar samenwerking met de lidstaten te streven;
23. verzoekt Turkije zijn strijd tegen corruptie voort te zetten en onverwijld de ondertekende relevante internationale conventies te ratificeren; benadrukt dat in de strijd tegen corruptie een transparante maatschappij, waaronder vrije media, onafhankelijke rechtbanken en een efficiënter rechtstelsel essentieel zijn en dat met name corruptie-rechtszaken meer openbaar zouden moeten zijn en worden gecontroleerd door de media en andere 'watchdog' organisaties;
24. bepleit dat het kiesstelsel bevordert dat de samenstelling van het parlement volledig recht doet aan het principe van de vertegenwoordigde democratie, met name ten aanzien van de vertegenwoordiging van de Koerdische bevolking en van andere minderheden;
25. is bijzonder ingenomen met de uitslag van de stemming in het Turkse parlement op 2 augustus 2002 over de afschaffing van de doodstraf in vrede en de daaropvolgende ondertekening van het zesde protocol bij het Europese Verdrag voor de rechten van de mens op 15 januari 2003; verwelkomt deze belangrijke stappen

voorwaarts, maar dringt erop aan dat de afschaffing ook gaat gelden voor misdaden die in oorlogstijd worden begaan;

26. veroordeelt het besluit van het Turkse Constitutionele Gerechtshof om de HADEP te verbieden en beveelt aan dit besluit te herzien; is van oordeel dat dit verbod in strijd is met het Europees Verdrag voor de rechten van de mens en het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en dat het een schending vormt van de elementaire rechten op vrijheid van meningsuiting en vergadering; is van oordeel dat de vervolging van politieke partijen zoals de HADEP en de DEHAP, waartegen ook een rechtszaak is geopend om hen te verbieden, strijdig is met de grondbeginselen van de democratie;

Situatie van de mensenrechten en bescherming van minderheden

27. herinnert eraan dat de Turkse regering zich ertoe heeft verplicht definitief een eind te maken aan martelingen (nultolerantie); stelt met bezorgdheid vast dat de martelpraktijken voortduren en dat de folteraars vaak ongestraft blijven; eist dat de meest krachtige en consequente maatregelen worden genomen om dit barbaarse optreden te bestrijden, en dat het door de Commissie gesteunde Centrum voor behandeling en rehabilitatie van slachtoffers van martelpraktijken in Diyarbakir ongehinderd zijn activiteiten kan voortzetten;
28. dringt er bij Turkije op aan de internationale normen voor gevangenen toe te passen en gevangenen niet langer te isoleren;
29. spreekt zijn bezorgdheid uit over het voortduren van de hongerstakingen in Turkse gevangenen en pleit ervoor om via een dialoog in deze kwestie een oplossing te vinden waarmee verdere dodelijke slachtoffers kunnen worden vermeden;
30. verzoekt de Turkse autoriteiten dat alle gevangenen, ook diegenen die onder de jurisdictie van de Staatsveiligheidshoven in hechtenis zijn genomen, daadwerkelijk toegang krijgen tot rechtsbijstand; dringt bij de Turkse regering aan op afschaffing van artikel 31, lid 1 van de wet tot wijziging van een aantal artikelen van het wetboek van strafrecht (1992, nr. 3842), dat aan arrestanten die in hechtenis zijn genomen wegens overtredingen die onder de jurisdictie vallen van de Staatsveiligheid, hoven het recht ontnemt op juridische bijstand tijdens de eerste 48 uur;
31. is ernstig bezorgd over berichten dat in hechtenis genomen vrouwen worden blootgesteld aan veelvuldig seksueel geweld en verkrachting gepleegd door staatsveiligheidsagenten; wijst erop dat in het bijzonder vrouwen van Koerdische afkomst of vrouwen die politieke opvattingen huldigen die autoriteiten of militairen onwelgevallig zijn, onder dergelijk geweld te lijden hebben; verlangt de garantie dat de fouillering van vrouwelijke arrestanten alleen door vrouwelijk personeel wordt uitgevoerd, en dat overtredingen gestraft zullen worden;
32. merkt op dat het feit dat de Koerden in diverse landen, waaronder Turkije, woonachtig zijn, Turkije er niet van mag weerhouden ontspannender en constructiever betrekkingen na te streven met zijn eigen Koerdische burgers en met andere etnische en religieuze minderheden;

33. stelt de oprichting voor van een systeem voor strenge controle op politiebureaus door onafhankelijke raden waarin ook burgers zitting hebben; eist dat politieagenten streng gestraft en/of vervolgd worden wanneer zij arrestanten toegang tot rechtsbijstand onthouden, arrestanten dwingen papieren te ondertekenen waarin zij afzien van de bijstand van een advocaat, de arrestanten niet op de hoogte stellen van hun rechten, zich bemoeien met medische keuringen, familieleden van arrestanten niet informeren, arrestanten bij aankomst niet registreren, of in hechtenis genomen kinderen niet onmiddellijk voorleiden zoals de wet voorschrijft;
34. dringt er bij Turkije op aan de culturele diversiteit te waarborgen alsmede de culturele rechten voor alle burgers ongeacht hun afkomst, te zorgen voor feitelijke toegang tot radio- en tv-uitzendingen, ook tot de particuliere media, en voor onderwijs in het Koerdisch en andere niet-Turkse talen via de tenuitvoerlegging van bestaande maatregelen en door het wegnemen van restricties die deze toegang nog belemmeren;
35. dringt er bij Turkije op aan verdere stappen te doen om met behoud van de territoriale integriteit van het land tegemoet te komen aan de legitieme belangen van de Koerdische bevolking en de leden van andere minderheden in Turkije en hun een participatie aan het politieke leven te verzekeren;
36. respecteert de voorrang voor het Turks als eerste landstaal, maar beklemtoont dat dit niet ten koste mag gaan van andere autochtone (bijvoorbeeld het Koerdisch en het Armeens) en liturgische talen (zoals het Aramees/Syriac): het gebruik van deze talen behoort tot het democratische recht van de staatsburgers;
37. verzoekt Turkije het cultureel erfgoed van Armeniërs en de Syriac te eerbiedigen en tot zijn recht te doen komen, als een onderdeel van de Turkse nationale identiteit;
38. spreekt zijn verontrusting uit over de richtsnoeren die het Turkse Ministerie van Onderwijs de laatste tijd doet uitgaan en waarin wordt geëist dat basisscholen en middelbare scholen in het land deelnemen aan verplichte ontkenningcampagnes met betrekking tot de onderdrukking van minderheden in de loop van de Turkse geschiedenis, met name met betrekking tot de Armeense gemeenschap;
39. neemt kennis van de wijzigingen in de artikelen 159, 169 en 312 van het strafwetboek en artikel 8 van de antiterrorismewet, maar betreurt het dat deze artikelen, die betrekking hebben op de ondeelbaarheid van het grondgebied en het seculaire karakter van de staat, nog steeds de rechten op vrije meningsuiting beperken; roept de Turkse autoriteiten op deze artikelen, naar vorm en toepassing, in lijn te brengen met het Europees Verdrag tot de bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, de beperkingen op het uitoefenen van de grondrechten, welke in andere delen van de wetgeving bestaan en met name in de RTUK-wet van 7 juni 2001, op te heffen en ze in die geest te interpreteren;
40. roept de Turkse autoriteiten op alle niveaus (nationaal, regionaal en lokaal) op per direct alle discriminerende activiteiten te beëindigen die het leven van de religieuze minderheden in Turkije frustreren, onder andere op het gebied van eigendomsrechten, donaties, bouw en instandhouding van kerken en handelingsbevoegdheid van schoolbesturen; dringt erop aan dat alle christelijke denominaties in Turkije wordt toegestaan theologische scholen en seminaries te onderhouden voor het opleiden van

hun geestelijken en dat daartoe de afgifte van visa en van verblijfsvergunningen wordt vergemakkelijkt; vraagt in dit verband om het ongedaan maken van de sluiting van het Griekse Orthodoxe Halki seminarium en wenst dat definitief een einde wordt gemaakt aan de dreigingen in verband met de inbeslagneming van het Armeense seminarie van het Heilig Kruis in Istanbul;

41. moedigt Turkije aan de in de jurisprudentie van het Europees Hof voor de rechten van de mens en de Raad van Europa gehanteerde definitie van "vrijheid van godsdienst" over te nemen; dringt er bij de Turkse autoriteiten op aan haar wetten op dit gebied aan te passen aan de bepalingen terzake in de internationale verdragen;
42. dringt aan op gelijke behandeling, erkenning en bescherming van de Alevieten en de Bahai, alsmede andere moslimbroedersschappen zoals de Soefi's;
43. verzoekt de Turkse autoriteiten de werkzaamheden van niet-gouvernementele organisaties, zoals bijvoorbeeld CARITAS, te verlichten, door het verlenen van een legale status;
44. is ingenomen met de opheffing van de noodsituatie op 30 november 2002 in de twee laatste provincies Diyarbakir en Sirnak, maar roept Turkije op om bij te dragen aan de opheffing van de spanningen ten aanzien van de Koerdische bevolking en inspanningen te ondernemen om de economische en sociale onderontwikkeling van de door hen bewoonde gebieden te overwinnen, de terugkeer van de voormalige inwoners naar de "geëvacueerde dorpen" en de repatriëring van de buitenlandse vluchtelingen te bevorderen en in de Koerdisch- en Syrisch-orthodoxe dorpen een einde te maken aan de bezetting door gewapende dorpswachters;
45. eist dat de Turkse autoriteiten zorgen voor civiel toezicht op elke mogelijke militaire activiteit in deze regio's en van de veiligheidstroepen (politie en leger) te eisen dat zij onder alle omstandigheden rekenschap kunnen afleggen voor hun daden;

Externe betrekkingen van Turkije

46. betreurt het mislukken van de Conferentie van Den Haag op 10 maart 2003 en roept de Turks-Cypriotische leiders en de Turkse autoriteiten op om moedige stappen te nemen om een rechtvaardige en duurzame oplossing van het Cypriotische probleem te verwezenlijken op basis van de voorstellen van secretaris-generaal Kofi Annan, hetgeen ook een essentiële voorwaarde vormt voor vooruitgang in de Turkse kandidatuur voor toetreding tot de EU; dringt er bij Turkije op aan zich de status van kandidaat-lidstaat waardig te tonen en zijn troepen uit Noord-Cyprus terug te trekken en daarmee de weg te effenen voor de hereniging van het eiland en de hervatting van de onderhandelingen te vergemakkelijken;
47. vraagt de Turkse autoriteiten betrekkingen van goed nabuurschap met Armenië te bevorderen, opdat de spanningen afnemen en de ernstige economische achterstand van het daardoor getroffen gebied wordt verminderd; als eerste maatregel zou dit een opening van de grenzen kunnen inhouden, wederzijdse erkenning en herstel van diplomatieke betrekkingen als onderdeel van de vervulling van de politieke criteria;

48. roept Turkse en Armeense academici, maatschappelijke organisaties en niet-gouvernementele organisaties op met elkaar in gesprek te komen, respectievelijk hun dialoog voort te zetten, teneinde de tragische ervaringen van het verleden te overwinnen, die tot dusverre normalisatie van de betrekkingen tussen de beide landen in de weg hebben gestaan en waarop het Europees Parlement heeft gewezen in diverse eerdere resoluties met name de resolutie van 28 februari 2002¹ over Zuid-Kaukasus (par. 19) en de resolutie van 15 november 2000² over Turkije (par. 10);
49. moedigt, om een voortdurende verbetering van de bilaterale betrekkingen tussen Turkije en Griekenland te bevorderen, Turkije aan om in dat verband te handelen in de geest van de conclusies van Helsinki en overeenkomstig de beginselen van het internationaal recht, en in het onderhavige geval ook het internationaal recht te laten prevaleren;
50. eist dat Turkije samenwerkt met de buurlanden Iran, Syrië en Irak om de grenzen te bewaken en te doen respecteren, en hun respectieve burgers van Koerdische afkomst de kans biedt hun menselijke, culturele en economische betrekkingen te ontwikkelen; doet een beroep op de Turkse regering de territoriale integriteit van Irak en de bevoegdheid van Irak om zijn eigen administratieve organisaties op poten te zetten te eerbiedigen;
51. spoort Turkije ertoe aan de geschillen met zijn buurlanden Irak en Syrië inzake water op te lossen, uitgaande van de werkzaamheden van de Commissie internationaal recht van de Algemene Vergadering van de VN;

Relatie Turkije-EU

52. roept de Europese Raad op zich helder en consequent op te stellen en om besluiten te nemen op basis van de voor beide zijden bekende criteria, uitgaande van de periodieke voortgangsverslagen van de Commissie en de resoluties van het Parlement;
53. stelt, onder verwijzing naar het besluit van Kopenhagen (december 2002), vast dat op dit moment de voorwaarden voor het aanknopen van toetredingsonderhandelingen met Turkije momenteel niet vervuld zijn; spreekt het vertrouwen uit dat als deze voorwaarden zijn vervuld de Turkse regering de noodzakelijke hervormingen die momenteel worden uitgevoerd aanhoudend wilskrachtig en vastberaden voortzet;
54. herhaalt zijn standpunt dat de twee, in 2002 door de Commissie aangenomen, financiële steunprogramma's bij voorrang moeten worden besteed aan de vervulling van de politieke criteria;
55. herhaalt het verzoek aan de Commissie om voorstellen uit te werken voor een uitgebreidere samenwerking met Turkije op de korte en middellange termijn, onder meer op het gebied van energiebeleid, regionale milieubescherming, bestrijding van grensoverschrijdende misdaad, "Cultuur 2000" en "Media" en de uit de douaneunie voortvloeiende mogelijkheden ten volle uit te buiten;

o

¹ PB C 293 E van 28.11.2002, blz. 96.

² PB C 223 van 8.8.2001, blz. 182.

56. verzoekt zijn Voorzitter deze resolutie te doen toekomen aan de Raad en de Commissie, de Raad van Europa, het Europees Hof voor de rechten van de mens en de regering en het parlement van Turkije.